

PIONIRI ORGANIZACIJE NAJVEĆEG
MALONOGOMETNOG TURNIRA U
HRVATSKOJ VRAĆAJU NAS U DANE
KAD JE SVE POČELO

Kako smo kovali mit o Kutiji

TOMISLAV JURANOVIĆ

ARHIVA/CROPIX

"Bio je siječanj 1970.
i nama klincima nisu dali
šansu da to organiziramo.
Dvoranu smo dobili preko veze,
imali 8 momčadi u prvom turniru i kasnije
je sve podivljalo. Pa ljudi su do 3 ujutro
čekali samo kako bi prijavili ekipu..."

Svaka momčad imala je svoje navijače, svaki kvart i ulica. I dolazili su svi: prijatelji, poznanici, supruge, djeca, roditelji, rodbina. Bio je to mali pokret koji je stajao iza svake momčadi. "Za nas su na Keglbajsu navijali kvartovski penzići, uvijek smješteni u jednom kutu igrališta. Bili su kao Bad Blue Boys

Evidencijski broj / Article ID: 19855368
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section:

z današnje perspektive, sve djeluje mističnije. Promatrajući Kutijin retrovizor, dojam je da Zagreb nikad nije ni postojao bez Kutije. Da mali nogomet nije postojao prije Kutije. Da mali nogomet, u biti, i jest - Kutija. No, dok slavimo "zlatni pir" zagrebačkoga malog nogometa, i dok opet onako zanese-njački ispijamo tu opijajuću magiju jedne jubilarne lopte i 12 lju-

di na parketu, pitamo se, zapravo, kako je sve počelo. I kako je izdržala pet desetljeća, stvarajući mit o turniru koji je uvijek bio više od turnira. Koji je u mnogočemu odgojio generacije. - Teško je danas pojmiti da smo stvarali povijest - reći će jedan od dvojice začetnika, Mladen Vušak, koji je zajedno s profesorom Ivanom Vargom u zimu 1970. godine došao na ideju pokretanja malonogometnog turnira. Ideja je u Vargi, doduše, tinjala dobrih 13 godina. A "oslobodila" se

tijekom njegove tromjesečne putestvije po Brazilu, gdje je upijao magične poteze "carioca malih vratnica", koji su se rapidno i nezaustavljivo širili. U Zagrebu je tada nogomet bio opojna droga. No kako je bilo teško skupiti ekipe "11 protiv 11", tako se nogomet sve više selio na "betonce" diljem grada, u kvartovske bitke i lokalne junake, čiji su se činovi kovali lažnjacima, tunelima, fintama, driblinzima, golovima. - Doista, svakim pogledom i potezom sve je bi-

Ludo Štefanje

Sveti gral za sve momčadi, dokaz uspjeha na turniru

Najposebniji dan Kutije šibica ipak je - mitsko Štefanje. Momčadima je ono sveti gral, dokaz da si uspio, a gledateljima već pola stoljeća magična privlačnost koja se ne propušta. Finalni dan zna proteći čak i u polupraznim uvjetima, ali Štefanje? Štefanje se ne propušta.

- Na početku to nije toliko dolazilo do izražaja jer je dvorana uvijek bila puna, no s protokom vremena, bilo je i ostalo posebno. Ulogu igra i činjenica da je to nekoć bio dan s osam utakmica 16 najboljih momčadi (kasnije smo to preokrenuli na četvrtfinale), ali to bilo i doba kad se nije baš moglo otvoreno slaviti Božić pa su ljudi dolazili kako bi si međusobno čestitali blagdane, proslavili. Mali nogomet je bio okvir koji im je to omogućio - otkriva Klement.

- Činjenica je da tada u Zagrebu nisi imao bogznakaj pogledati. Nije bilo sto kanala s petsto utakmica dnevno, veliki nogomet je bio na pauzi i to je također utjecalo. Ali ponajviše činjenica da su tamo igrali dečki koji su prošli kroz filter i pokazali se najboljima - priznaje i Vujančić.

Redovi za ulaznice bili su prepuni, izvan dvorane znalo je ostajati i 4000 ljudi. Poslije se bila preselila i u Ledenu dvoranu, gdje je okupljala više od deset tisuća ljudi. Fenomen.

- Pazi, tada se sagradio i Dom sportova. Tamo je, recimo, igrala i "ona" Cibona. I kad sam prolazio kraj dvorane, nisam mogao ni pojmiti da ćemo tamo jednom igrati Kutiju. Kao da danas pomislim da ću igrati mali nogomet u Areni - slikovit je Lima. - Ali jesmo, i to uz gužve, ljudi su se tiskali, nije se kao danas pazilo na redove i sjedenje, a sve do rata bilo je dopušteno i pušenje. Sjećam se da smo jednom igrali pred dupkom punom dvoranom, vani je ostalo tko zna koliko ljudi, klupa za igrače bila je ispod tribine, dakle ljudi su po nama slučajno tresli cigarete, a živo se sjećam da od dima s jedne strane igrališta nisi vidio gol na drugoj strani - smije se Klement.

lo teže skinuti se s te "droge" - odat će i Anton Samovojska, ne samo novinar i mentor, već ujedno i jedan od najboljih haklera Kutije. - Ali, valja znati - nogomet se tada igrao svugdje. Ne samo na školskim igralištima, već na cestama, livadama, gdje god je bilo prostora. U svemu tome, jasno, stvarale su se velike momčadi. I veliki igrači. Ali bez natjecateljskog okvira. Stoga su Trešnjevčani odlučili

Nastavak na sljedećoj stranici >>

Evidencijski broj / Article ID: 1985368
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section:

U POČETKU BIJAŠE KUTIJA...

Mladen Vušak (gore) i profesor Ivan Varga (lijevo) bili su jedni od organizatora prvog turnira Kutije šibica. Mičo Vujanić, kultni zagrebački malonogometaš, koji je igrao na prvom, zabijao na mnogima, a proživio baš sve (dolje).

Prva supermomčad

Borac '73 iz Siska triput je 70-ih osvojio Kutiju, a igrali su za pehare, lopte i dresove

U to prvo doba, naravno, ključni štih imale su zagrebačke momčadi, satkane od vrsnih malonogometaša i ponekog velikogometaša, no prva velika momčad Kutije stigla je iz - Siska. Momčad se zvala Borac '73, a u sedamdesetima je stekla epitet supermomčadi, jer je čak tri puta osvajala Kutiju (1974., 1976., 1978., uz finale 1975.). Činili su je odlični hakleri - Balinčić, Milinović, Adamović, Jelić, Jajčinović, Radojčić, kasnije i Rajko Marić, otac Silvija Marića...

- Borac '73 došao je u Zagreb i to je bila senzacija, to je bila jedna sasvim drukčija malonogometna momčad od onih momčadi koje smo mi gledali. U to doba mi smo u Zagrebu imali dvije strahovito jake momčadi, jedna je bila Končar koja se kasnije zvala Keracommerce, na čelu s Mičom Vujanićem, a druga se tada zvala Trešnjevka, kasnije su bili Šparkasa i Bat DS, izvanredno dobre momčadi, strahovito jake, organizirane, ali nešto ovako, tako dobro organizirano i tako elegantna igra i takav spoj tehnike i efikasnosti, to se dotad nije vidalo. Ta momčad Borca '73 neprijeporno je zapečatila te 70-e godine - reći će Samovojska.

Bilo je kasnije još supermomčadi pa i serijskih osvajača, poput Bata, Keracommercea, fenomenalnih Mostarskih kiša, Contre, legendarne Uspinjače (tri naslova), Mobydicka, Megatona, Riva Grupe, Nacionala, Promotionplaya (tri naslova)...., no Borac '73 je zanimljiv jer je bio prvi nezagrebački klub koji je došao, vidio i - pobijedio.

- S time da nismo bili baš iz Siska, nego iz Novog Sela pokraj Siska, ali kako za njega nitko nije čuo, stavili smo u naziv Sisak - smije se danas Ivica Jelić, jedan od boljih španera te ekipe. - Jedan naš igrač živio je u Zagrebu, rekao nam je za turnir i prijavio nas. I eto, otišli smo do kraja.

Treba, pritom, obratiti pozornost i na kontekst: nagrade tada nisu bile novčane, nego se dobio pehar i dresovi ili lopte. Dakle, sve troškove tada su igrači snosili sami.

- I kotizaciju i prijevoz, tako je. Ali bio nam je gušt. I iako su se kasniji nudili neki sponzori, odbili smo ih jer nismo htjeli mijenjati ime. A kad je još vladalo pravilo da igrač može igrati za drugu momčad ako mu prva ispadne, mi nikad nismo htjeli promijeniti boje, ostali smo vjerni Borcu. Kad se toga prisjećam iz današnje perspektive, bilo je to zlatno doba hrvatskog malog nogometa, čisto, neokaljeno, baš za dušu. A Kutija je značila - sve. Osvojiti je bilo je magično. I nezasično. I bila je toliko primamljiva da se fama o njoj širila nezaustavljivo, odjednom su svi iz Hrvatske, pa i bivše Jugoslavije, htjeli doći, igrati, osjetiti je i osvojiti. U tom koncentratu kvalitete i rivalstva to, međutim, nije bilo jednostavno. I zato i jest bila i ostala pojam. Koliko točno, reći ću vam da smo u Sisku jedne godine apropos naslova na Kutiji dobili godišnje nagrade za sportaše godine, određenu posebnu plaketu.

pu. Primjerice, momčad Grahoro-va za koju sam imao čast igrati, činili su samo od dečki iz kvarta, lokalni hakleri i silno talentirani juniori Dinama i Zagreba. Bila je specifična. I kada se netko nudio, a nudili su se razni igrači, ponekad i odlični, bilo je silno teško ući. U Grahoroj, primjerice, dečki iz drugog plana kod tog odlučivanja imali su značajnu, prvu ulogu. Tada se teško uzimalo nekoga sa strane, koliko god on dobar bio - otkrit će Samovojska. - Jedne godine, recimo, igrao se turnir na Kraljevcu, a ja sam tada igrao za Katarinu, koja je u finalu igrala baš protiv Grahorove. Izgubili smo na penale, a ja sam, naravno, promašio odlučujuć udarac. Tada mi je prišao Marinko Boban, Zvonin otac, i kazao

Nije da romantiziram, ali tada je bilo morala, viteštva u cijeloj priči. Recimo, uvijek je na terenu bilo fajtanja, ali poslije su svi zajedno išli na cugu

Kad danas ljudi između 50. i 80. godine života kažu da su igrali nogomet, samo ih pitam jesu li bili na Kutiji. Ako nisu igrali Kutiju, nisu ni igrali. I točka

Ali, treba znati - nogomet se tada igrao svugdje. Ne samo na školskim igralištima, nego na cesti, na livadama, gdje god je bilo prostor.

NOGOMET KAO DROGA

Anton Samovojska, novinar i mentor, ali ujedno i jedan od najboljih haklera Kutije, prisjetio se kako se nogomet u Zagrebu rapidno širio (dolje)

da je "mali tu". Nismo g uzeli iako bi s njim pobijedili.... - Parket je otkrivao sve. Jerković, Šurjak, Levnjak, Krešić, Mlinarić, Cico, Deverić, Cerin, Hadžić, Vabec, Zambata... prvi mi padaju napamet kao vrsni veliko-malonogometaši. A još je bilo puno velikih igrača. Igralo se i tada na snagu, ali su tehničari bolje prolazili. Igralo se s petoricom u polju, zgusnuto, na malom prostoru, i to ti je tehnika, vic, snalazljivost. Dokaz da neka znaš - dodati će Vujanić. - Mit se brzo stvarao, ali bila su to doista druga vremena. Primjerice, kad je turnir 1976. bio otvoren za 128 momčadi, jer jednostavno nije bilo kapaciteta da se natječe više ekipa, sjećam se da su ljudi ispred Kutije stajali od tri jutro kako bi uspjeli prijaviti momčad. A kada je 1985. bilo rekordnih 648 momčadi, na zdrijebanju doslovce nisu svi stali u dvoranu Kutije. No, u kontekstu ovoga kaj pričaju Mičo i Vojska, moraš znati da je tada sve bilo na drugoj razini. Nije da romantiziram, ali tada je bilo morala, viteštva u cijeloj priči. Recimo, uvijek je na terenu bilo fajtanja, ali poslije su svi zajedno išli na cugu, i na tim se cugama također stvarala priča o Kutiji - otkriva i Dubravko Klement Lima, uz pokojnog Aplenca duša turnira, čovjek koji je stvarao Grahorovu pa bio i dugogodišnji, legendarni organizator Kutije, koji je jedne godine virtuosnim potezom zbog snježne mećave u Zagrebu uspio odgoditi 64 utakmice pa "preroštati" cijeli raspored, i sve ipak uskladiti s itinerarom.

Kutija, dakle, tih sedamdesetih i osamdesetih godina bila je pokret. U Gradu praktički nije bilo turnira, odnosno prvenstva, izuzev Keglbajsa i famozne Kutije. Haklera koji sanjaju, i hrpe navijača iza njih. A ako si tada znao španat, bio si faca. Svojevrsni zagrebački "peti Beatle". - Ako si dobro španao, imao si i dobrog komada - reći će dečki. - Valjda nas neće napasti da smo seksisti - smiju se. - No, da ti velim. Recimo, za nas su na Keglbajsu navijali kvartovski penzići, uvijek smješteni u jednom kutu igrališta. Kada smo krenuli na Kutiju, dolazili su i tamo. I doista navijali, kao Bad Blue Boysi. I tako je svaka momčad imala svoje navijače, svaki kvart i ulica. I dolazili su svi: prijatelji, poznanici, supruge, djeca, roditelji, rodbina. Bio je to mali pokret koji je stajao iza svake momčadi - reminiscira Samovojska. I to sve zbog ljubavi. Para bilo nije. Igralo se za slavu. Najviše.

- I taj period doista jest unikatan; iako je Kutija velika i danas, to je doba bilo neponovljivo. Jer, ni masovnost nije udarila patinu, naime, tada su firme znale prijaviti po deset momčadi, a cvjetalo je doba OUR-a, SOUR-a, i raznih sletova, gdje su brojke i masovnost bile sve. No Kutiji je, nakon uvodne dvije godine i otvaranja svima, bilo svejedno. Rekao bih da je onda, u biti, postojalo nekih 20-ak nositelja kvalitete. I njihove želje da sami rastu, bez zvučnih "transfera". Španalo se baš za čast - dodaje Klement pa kaže za kraj.

- Wimbledon, meni je Kutija Wimbledon - reći će Klement. ✓

krenuti u realizaciju. U tada jednoj, jedinjoj sportskoj dvorani u gradu. Toliko minijaturnoj i intimnoj, smještenoj na zagrebačkoj Trešnjevci, da su je ljudi učas prozvali - Kutija šibica. - Profesor Varga prvo mi je kazao da nema šanse da tako nešto organiziramo, no kako je ujedno bio i direktor dvorane u Veprinačkoj, rekao je da će nam osloboditi termine jednog siječanskog vikenda. Ipak, nisam odustajao i na koncu smo zajedno s tom idejom upoznali urednika sportske rubrike Icu Kerhina, koji je oduševljeno pohitao ka glavnom uredniku Večernjaka Davoru Šošiću, koji je ideju blagoslovio. Zašto je to važno? Jer prvog dana turnira dvorana i nije bila puna, ali kada je nedjelju izašla priča u novinama, svi su pohitali vidjeti o čemu se radi. I ostali su oduševljeni - objašnjava Vušak. Inicijator, ali i strijelac tri gola za pobjednički Končar I. U konkurenciji osam momčadi; po dvije Končara i Zagreba te Trešnjevke, Lokomotive, veterana Dinama i selekcije zagrebačkih nogometnih trenera, Končar I ostao je upisan kao prvi pobjednik. - Ma kaj si mogao znati. Kada se turnir treće godine otvorio, odnosno više nije bio pozivni, tada je sve "grunul": 1973. je bilo 40 momčadi, '74. blizu stotinu, a poslije su brojke eksplodirale - priča Mičo Vujanić, kultni zagrebački malonogometaš, koji je igrao na prvom, zabijao na mnogima, a proživio baš sve. - Bilo je iznenađenje, ali nije čudilo. Jer, velim ti, tada se mali nogomet haklao svuda. A u prosincu u Zagrebu i nisi imao baš previše događanja. Usporedo se na Kegliču organiziralo i Prvenstvo Zagreba u malom nogometu, i tu je nastala eksplozija. Kutija je počela '71., ali zlatno doba proživljavala je par godina kasnije, pa sve do kraja osamdesetih. Vušak i Varga pokrenuli su mit, no stvarali i kovali su ga upravo svi ti hakleri. Za vrijeme zime, bez dileme, to je bio najveći sportski do-

gađaj u Zagrebu, o Kutiji se pričalo dva mjeseca prije i dva mjeseca poslije, to je postao jedan od bren-dova Zagreba. Svaka ulica, svaki kvart je imao ekipu koja je imala svoje navijače. Nema igrača koji je igrao nogomet, a da nije bio u Kutiji. Kad danas ljudi između 50. i 80. godine života kažu da su igrali, samo ih pitam jesu li bili na Kutiji. Ako nisu igrali Kutiju, nisu ni igrali. I točka - u dahu će Vujanić. - Mit Kutije šibice zapravo je čekao da ga netko stvori. Na Keglbajsu, da ti objasnim, je bilo šest liga, a još je šezdesetak ekipa čekalo da upadne i da igra. To su bilo nevjerojatni razmjeri ljubavi. A svaku utakmicu, koje su se igrale od ponedjeljka do subote, od tri poslije-podne nadalje, gledalo je od 500 do 1500 ljudi. A to su ti, praktički, bile kvalifikacije za Kutiju. Izračunao je netko jednom, sigurno pokojni Zoki Aplenec, da je tamo tih zlatnih godina zagrebačkog malog nogometa, prodefiliralo više od deset tisuća haklera. I još je jedna stvar važna: ljudi su se poistovjećivali. Deset godina igrale su iste ekipe, s istim igračima. Kasnije su na scenu stupili, ja ih volim nazvati kafedžije, s lovom, i počeli su stvarati umjetne ekipe. I tada je draž počela kopnjeti.

Medutim, prije toga, draž je bila itekako opipljiva. A ljubav golema. Zajedno s njom i dokazivanje. Tada su i poznati igrači velikog nogometa znali da u Zagrebu prolaziš samo ako prođeš i Kutiju. - Premda, ime na velikom nogometu nije značilo automatski upad u eki-

"DESET GODINA IGRALE SU ISTE EKIPE. S ISTIM IGRAČIMA. KASNIJE SU NA SCENU STUPILI. KAFEDŽIJE, S LOVOM, I POČELI STVARATI UMJETNE EKIPE"

